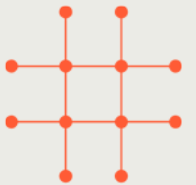

Høyere utdanning en menneskerett

NFU konferansen 15. mars, 2023

Inger Marie Lid, professor, VID vitenskapelige høyskole og

Angela T. Lindstad, student, VID vitenskapelige høyskole

VID

Bakgrunn for pilotprosjektet

- Personer med utviklingshemming har i dag ikke reell tilgang til høyere utdanning i Norge
- NOU 2016:17 på lik linje – anbefaler å utforske muligheter for høyere utdanning for personer med utviklingshemming
- Studietiden er for mange en viktig formativ periode i livet, med tanke på selvbestemmelse, etablering av nye relasjoner, forberedelse til arbeidslivet
- Utdanning har stor egenverdi og har også instrumentell verdi med tanke på arbeidsliv, økonomi og sosiale relasjoner
- Man kan for eksempel på nye venner på studiet

Hva sier menneskerettighetene?

CRPD (artikkel 24) 5 ledd slår fast at «partene skal sikre at personer med nedsatt funksjonsevne skal ha tilgang til høyere utdanning, yrkesrettet opplæring, voksenopplæring, livslang læring på lik linje med andre»

Derfor er Norge, som part til konvensjonen, forpliktet på å sikre lik tilgang til utdanning, også høyere utdanning.

Pedagogisk og didaktisk oppgave:

- Prosjektfinansiert gjennom stiftelsen DAM, NFU er prosjekteier
- Utvikle et faglig, sosialt og pedagogisk opplegg tilpasset den nye målgruppen
- Finne ut hvilke støttende tiltak som kan bidra til å skape et fullt ut inkluderende studietilbud
- Bygge på internasjonale erfaringer, blant annet fra Island, Canada, Italia og Irland

Aktiviteter i pilotprosjektet

- Utvikling og første gjennomføring av 30 ECTS i Stavanger og Oslo
- Utvikle på sikt et tilbud på 60 ECTS som kan tas over to år (som deltidsutdanning) 50% studieprogresjon
- Lage studie- og emneplan
- Forskning: Samarbeidsforskning og følgeforskning
- Vi utviklet utdanningen sammen med 6 studenter som ønsket å ta utdanningen, flere av disse søkte
- Jeg var en av dem som var med på å utvikle utdanningen

Aktivitetene i prosjektet

1. Starte arbeidet med å etablere et pedagogisk og didaktisk opplegg, faglig innhold og sosial støtte.
2. Utarbeide fag- og undervisningsplaner samt timeplaner
3. Rekruttering av studenter - intervju
4. Kurse ansatte i universell utforming – universell utforming i høyere utdanning
5. Fadderordning i samarbeid med bachelorstudenter for å sikre deltakelse og inkludering i studentmiljøet
6. Følgeforskning og evaluering: Medforskning

Hvilke emner er gjennomført?

Vi har gjennomført 10 studiepoeng i menneskerettigheter med vekt på CRPD

Og vi har gjennomført 10 studiepoeng i verdier og relasjoner i profesjonell praksis

Vi har hatt muntlig eksamen med tid til forberedelse etter hvert emne

Arbeid med Stortingsmeldingen

Vi arbeidet også med stortingsmeldingen i emnet menneskerettigheter, og støtte på et problem:

Stortingsmeldingen er kun publisert på nynorsk. Den finnes ikke på bokmål, og det fantes ikke en lettlest versjon av meldingen.

Hvorfor et høyskolestudium om menneskerettigheter?

Det er viktig å lære at alle skal behandles likt og at personer med utviklingshemming også kan være med å studere.

Jeg liker å studere og lære nye ting.

Jeg liker å utvikle en ny utdanning for en ny målgruppe studenter og arbeide med inkluderende pedagogikk. Jeg liker å undervise.

Jeg liker å arbeide med hjemmeoppgavene og være på campus sammen med andre studenter.

Kan andre lære av det vi gjør?

Ja, det kan de.

Vi forsker mens vi lager og gjennomfører utdanningen, dette kalles følgeforskning.

Vi skal publisere artikler

Vi arbeidet sammen i planlegging av utdanningen og forsket også på denne planleggingen av utdanningen

Vi forsker også sammen på denne utdanningen

Det neste emnet jeg skal ta handler om å forske sammen

Hva kan du bestemme på utdanningen?

Jeg kan ikke bestemme alle emnene

Jeg kan heller ikke bestemme pensum

Men nå, i det neste emnet kan jeg bestemme noe mer, jeg kan bestemme hva jeg vil forske på.

Emnet heter «Vi forsker sammen» og her kan studentene velge hva de vil forske på og om

Hva med fremtiden?

Vi arbeider for at flere universitet og høyskoler kan lære av våre erfaringer og vil gjøre emneplaner tilgjengelig for alle som er interessert.

Andre bør få samme mulighet til å ta høyere utdanning, derfor arbeider vi langsiktig for finansiering av denne utdanningen.

Takk for oppmerksomheten

«Rettigheten er altså ikke universell utforming, men muligheten til å delta på likeverdige vilkår. Universell utforming er derimot en plikt for samfunnet.»

er det en stor grad av tilgjengelighet i det. Den tekniske formuleringen universell utforming har som risiko at man overser den prioriteringen som ligger i operasjonsmåteringen av den. Lid mener det er viktig å tenke på noen behov blir prioritert foran andre selv om man snakker om at universell utforming er «bærbare for alle». De lange rampene på Etnes og andre nye T-banestasjonene i Oslo er bra for rullestolbrukere med sterk overkropp eller elektriske stoler. Men de fangerer dårligere for dem som trenger rekkverk og benker å hvile seg på. Og som kan ha bedre nytte av en godt utførelst trapp.

– Et valg når man ikke samtidig erkjenner at den valgte løsningen er bedre for noen enn for andre. Og planleggeren først å universell utforming ikke er noe man blir ferdig med. Når man får vite at en løsning er nyttig for noen, men ikke for andre, så er ikke det en personlig anklage mot planleggeren, men nødvendig innsikt for å legge til

rette for dem. Dette er en kontinuerlig prosess. Et samarbeidsarbeid og et «bærbare», angående og familie-aktiviteter har sammen med internasjonale organisasjoner laget dokumenter, såkalt universell utforming standard 2010. De er jo presisert at vi kan være ferdige på et gitt tidspunkt om vi gjør det vi skal? Dette er et uttrykk for en forståelse av universell utforming som har preget norsk politikk på mange år. Et tversktbegrep. Vi skal opp på et bestemt nivå, og så er vi ferdige. Noen vil legge til setningen «så nå kan alle bruke det». Men endringen av lov, som er nødvendig for å vite om det vi har gjort er godt eller dårlig - og for tenne - den har vi ikke. En slik tverrfaglig samarbeid må innføres, og med mer finansiering det.

Utnefor allmenheten
Ennå har ikke debatten om universell utforming fått en plass i politisk og samfunnsdebatt. Men det har det. Temaet forholdsvis som en av de mest angitte funksjonshemmede og mangelfulle grupper. I den norske dekke de fleste av de tidligere diskriminerings- og tilgjengelighetsloven ble utarbeidet av den samlede likestillings- og tilgjengelighetsloven.

– Fordi det bare er noen som universell utforming i den gamle loven, blir temaet redusert til noe som bare er viktig for

sterke med funksjonshemmede. Men det er også å si at likestillingsloven er viktig for alle. På samme måte som det er viktig for noen som fungerer å ha et arbeidstid som ikke diskriminerer på grunnlag av kjønn, er det viktig med et samarbeid med alle diskriminerte på grunnlag av funksjonshemmede. Dette er universell utforming viktig på et arbeidstid, sier han.

Og derfor blir det også problematisk å legge inn universell utforming som bare noen «bærbare» og som samarbeidspartener gir.

– Men det gjør i ikke nødvendigvis. Det er dette som er den viktigste, at alle skal kunne delta som likeverdige og likeverdige medborgere. Det vedtatte er så klart at vi er villige til å betale for det. Det har en egen verdi som ikke kan måles med til et uttrykk for en likeverdig og personlig kamp og på jobb.

Friluft og utnefor
Inger Marie Lid tror den mest utfordrende utfordringen er universell utforming og funksjonshemmede. Likestillingskamp handler sammen med funksjonshemmede om arbeid og friluft.

– Det ligger veldig dypt i de kultur- og friluftstiltakene, rettigheter, muligheter og friluft som noe som er knyttet til det å være sterk og «bærbare» for alle funksjonshemmede med, sier hun.

Lid viser til den kampen for friluft og bevegelse kamp for likestilling som et eksempel. Det er gjennom å vite seg sterk, sterk blir sterk som undertrykket, og de mulighetene det rett til friluft.

Den funksjonshemmede kamp skaper forløp i dette, dette fordi det handler om ryddig og disiplin, men også fordi det handler om jobbmiljø og behov for assistanse. I vår kultur har vi forstått at det som som som trender sammen har. Strategien universell utforming, sterke et potensial som normer og overfor et samarbeid som sier at det kan alle samarbeid og funksjonshemmede og samarbeid er andre har å delt samarbeid som begrep.

MER KUNNSKAP: Professor Inger Marie Lid skulle ønske funksjonshemmede organisasjoner la mer vekt på å utforske mer og tverrfaglig forskning om universell utforming. Selv bidrar hun til vår samlede